

Веќе 17 години во Македонија најстрога "тајна" е бројот на лица кои работат на црно непријавено, без плаќање на давачките кон државата и без можност еден ден да го остварат правото на пензија. Во меѓувреме, само се шпекулираше околу бројката на овие лица, која според последните јавно изнесени прогнози, варира меѓу 60.000 и 150.000 лица во земјава, кои работат без евиденција. Небаре никој кај нас не може да "открие" колку лица работат експлоатирани до максимум, за мизерна плата или хонорар, кој не е евидентиран никаде.

Во ваков случај, останува максимално нејасно, како државата планира да се бори против оваа појава, која патем добива епидемски размери, ако во Македонија никој не е во состојба да го утврди барем приближно точниот број на дивовработени лица.

И ПО 17 ГОДИНИ ТРАНЗИЦИЈА ИСКОРИСТУВАЊЕТО НА РАБОТН

ја цел е да се намали бројот на непријавени работници. Слоганот на кампањата е "Стоп за непријавената работа".

ПРОЧИСТУВАЊЕ

Министерот Љупчо Мешков го опиша проблемот со дивото вработување како сериозна пречка за прилив на средства во Буџетот, како и проблем за работниците, кои не се здобиваат со право на здравствено осигурување и им се одложува пензионирањето.

"Нема точни бројки за бројот на непријавени вработени. Според моите проценки, станува збор за приближно 60.000-80.000 лица, иако можеби се повеќе", рече на презентацијата Мешков.

Според податоците на Агенцијата за вработување, до денес во земјава се регистрирани 370.000 невработени лица, од кои на некои им е обезбедена социјална помош, а на други и здравствено осигурување. Министерот Мешков тврди дека голем број од овие лица не

НЕМА НАПРЕДОК И ИНВЕСТИЦИИ СО НЕЛЕГАЛНО РАБОТЕЊЕ И КРИМИНАЛ

ДИВОВРАБОТ НЕОРГАНИЗ

бараат активно работа и најави "прочистување" на оваа статистика. Засега нема конкретни активности за намалување на трошокот за придонесите на вработените, но Мешков потврди дека се можни одредени олеснувања.

"Во Македонија од 10 до 15 отсто од вработените се непријавени. Тоа се од 60.000 до 80.000 луѓе кои работат, а не им се платени придонесите. Затоа преземаме мерки во борбата против сивата економија", додаде министерот Мешков.

Во овие мерки влегува и подигнувањето на свеста на работниците и на работодавачите за тоа какви проблеми продуцира сивата економија.

Тој изјави дека Владата, во соработка со синдикатите, ќе пронајде начин да им помогне на работодавачите да почнат со пријавување на работниците, и најави преиспитување на казнените одредби за непријавување на вработените. Во таа смисла тој се заложи за јакнење на капацитетот на инспекцискиот надзор од страна на државниот инспекторат за труд.

За волја на вистината, и организациите на работодавачите нудат поддршка за кампањата, со предупредување дека предвидените активности нема да наидат на комплетна поддршка од сите ра-

ботодавачи. Според претставникот на Здружението на работодавачи, Асен Димчов, непријавените вработени им носат дополнителни приходи на работодавачите, но експлоатацијата на вработените е неприфатлива.

"Затоа ние како организација ќе учествуваме во спроведувањето на оваа кампања и целосно ја поддржуваме", рече Димчов.

ЕКСПЛОАТАЦИЈА

Од Сојузот на синдикатите на Македонија проценуваат дека бројот на работниците кои работат на црно е приближно 150.000 лица, од кои 60 отсто се жени.

"Мора да истакнеме дека голем број лица кои работат на црно сите овие 10-15 години го намалуваат притисокот кон државата, а во исто време го обезбедуваат колку-толку социјалниот мир. Но, ССМ не може да се согласи со ваквата состојба, бидејќи работењето на црно значи експлоатација на трудот", нагласи претседателот на ССМ, Ванчо Муратовски.

Тој најави инволвирање на целата синдикална мрежа на ССМ за борба против проблемот со непријавување

Пишува: Арсен КОЛЕВСКИ

Според министерот за труд и социјална политика, Љупчо Мешков, станува збор за 60.000-80.000 непријавени работници. Од друга страна, пак, според Сојузот на синдикатите на Македонија (ССМ), на црно работат 150.000 лица. Леснотијата со која овие две институции маневрираат со бројките е посебна приказна. Зашто, ако Синдикатот е во право, прашање е зошто досега не презема некои порадикални мерки за заштита на овие лица. Во спротивно, ако бројката на Министерството за труд е точна, тогаш како тие дозволиле да постои ваква невидена експлоатација на толку голем број работници.

Деновиве овие податоци беа изложени на почетокот на најновата кампања против работата на црно, која ја промовира Министерството за труд и социјална политика во соработка со УСАИД и со Сојузот на синдикатите, чи-

МАКЕДОНИЈА Е "ЛИДЕР" ВО ИЦИТЕ БЕЗ ПЛАЌАЊЕ ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ

Во Македонија за прво вработување се чека дури и по пет години и повеќе. Откако ќе се најде каква било работа, се добиваат ниски плати. Затоа младите сè повеќе ги користат работните места за полесно да добијат влез во некоја од европските земји. Се вработуваат, а потоа аплицираат во амбасадите, бидејќи визи полесно добиваат оние кои се вработени. Работодавачите тврдат дека домашните компании сè помалку имаат капацитет да ги задржат младите во земјава.

Според податоците од Агенцијата за вработување, бројот на невработени лица во земјава е 370.000. Од нив околу 150.000 работат на црно, наместо плата примаат дневница и работат во лоши услови. Повеќе од 65.000 семејства примаат социјална помош, а повеќе од 60 отсто од вработените земаат плата до 100 евра.

на вработените. Според него, во периодот на транзиција се изгубени повеќе од 150.000 работни места. Стапката на невработеност е меѓу 35 и 40 отсто, а за прво вработување се чека најмалку 4,5 години. Повеќе од 25 отсто од населението живее на работ на сиромаштијата со помалку од еден ипол долар дневно, 65.000 семејства се приматели на социјална помош, висок е процентот на оние кои примаат плата со задоцнување, а повеќе од 60 отсто од работниците примаат плата до 100 евра. Затоа претседателот на ССМ, Ванчо Муратовски, ја нагласи улогата на Синдикатот во донесувањето на националната кампања и побара целата синдикална мрежа да се вклучи во неа.

"Со нашата заедничка акција ќе се овозможи зголемување на вработените преку легализирање на работниот однос на работниците кои работат на црно, ќе се намали сивата економија, ќе се зголемат средствата во Буџетот", рече Муратовски.

ги ангажираат работниците прекувремено. Според законот, фирмите можат дополнително да ги задржат работниците најмногу 190 часа во годината, труд за кој треба да им платат.

На прекувремена работа, според ССМ, во општинските синдикати вообичаено се жалат луѓето кои работат во текстилните фабрики, продавниците, рестораните и во кафулињата, градежништвото, но се жалат и дел од вработените во државните институции.

"Затоа државата треба да реагира преку Инспекторатот за труд. Инспекторите да видат колку е работното време на компаниите и колку луѓе ангажирале. Да се казнат фирмите кои работат подолго од часовите што треба да ги одработат вработените во сите смени", велат од ССМ.

Според нив, Трудовата инспекција нема доволно луѓе за да ги проверува сите фирми. Објаснуваат дека бројот на инспекторите сега е ист како и пред 20 години, ги има околу 80. Во времето на

ЕНИТЕ СЕ ДОКАЗ ЗА ИРАНА ДРЖАВА

Меѓу поддржувачите на кампањата се и министерствата за финансии и за економија. Севкупниот износ на средствата за финансирање на кампањата се обезбедени од Агенцијата за меѓународен развој на Соединетите Американски Држави УСАИД. Од Министерството не понудија информации за висината на средствата потребни за финансирање на кампањата, која е предвидено да трае до крајот на 2007 година. Кампањата ќе се реализира преку рекламни спотови, осум регионални семинари, флаери и друг промотивен материјал, што треба да ги мотивира работодавачите за да ги пријават своите вработени.

Засега, на дивовработените им се случува цел месец да работат прекувремено, по 10 или по 12 часа дневно. Најголемиот дел од нив работат и во сабота и тоа за мизерни примања, и не добиваат ниту денар повеќе за дополнителната работа. Според пресметките на Сојузот на синдикати на Македонија (ССМ), во државава има околу 80.000 луѓе кои работат прекувремено, а за дополнителниот труд не се платени. Лани во сите општински синдикати вкупно на прекувремена работа се пожалиле 1.500 вработени, кои изјавиле дека во нивните компании двајца или тројца работат дополнително и тој труд не им се плаќа. Вработените во просек останувале по 2 часа повеќе на работа. Анализите на ССМ покажуваат дека околу 40.000 компании и државни институции

поранешна Југославија, на територијата на Македонија постоеле 2.000 фирми, а сега има 62.000. Од Трудовата инспекција најавуваат дека ќе побараат дозвола од Владата да се ангажираат нови инспектори.

Анализата на ССМ покажува дека сите фирми кои прекувремено ги ангажираат работниците имаат потреба од вкупно 19.000 нови вработувања.

"Ако пресметате дека овие луѓе просечно треба да добијат плата од 200 евра, ќе добиете дека сега работодавачите во својот џеб ставаат 85 милиони евра. Доколку се ангажираат 19.000 работници од тие 85 милиони евра, околу 50 милиони фирмите би исплатувале како плати, а останатите 35 милиони како давачки за државата", велат од Правната служба на ССМ.

ИСПРАТИ СМС КУПИ ГО ВИСТИНСКИОТ ПОДАРОК

1. На 075 14 14 42 испрати СМС со содржина*: POD 075XXXXX каде што XXXXXX е бројот на твојата сакана личност.

2. Таа ќе добие анонимна порака со прашање - што би сакала да добие за подарок.

3. Почекај го нејзиниот одговор, а потоа „изненади“ ја со вистинскиот подарок!

СМС ПОДАРОК услугата чини 20 ДЕН. + 18% ДДВ
*со празно место, како во примерот

ИСПРАТИ СМС НА 075 14 14 42 20 ДЕН. + 18% ДДВ

СОНОВНИК

За толкување на твојот сон испрати СМС порака со следната содржина: SON помн Толкувањето го добиваш веднаш.

*со празно место како во примерот